

Nota ter aanbieding subsidieregeling

Aan: MOCW

**Wetgeving en Juridische
Zaken**

Van

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

Datum

6 oktober 2025

Referentie

WJZ/54652863 (ID 28350)

Bijlagen

Kopie voor

Aantal pagina's

5

nota

Wijziging Woonhuisregeling per aanvraagronde 2026

Gevraagde besluit

U wordt geadviseerd om akkoord te gaan met de volgende voorstellen voor het wijzigen van Beleidskader instandhoudingssubsidie woonhuis-rijksmonumenten (hierna: de woonhuisregeling) per aanvraagronde 2026:

1. Aanscherpen van de indieningsvereisten en het verduidelijken van mogelijk op te vragen stukken tijdens de beoordeling van de subsidieaanvragen.
2. Enkele kleinere, technische aanpassingen aan de woonhuisregeling.
3. Update van de paragraaf 'Administratieve Lasten'.

Indien akkoord, gaarne uw handtekening onder de bijgesloten voorhangbrief. Het wijzigingsbesluit hoeft u nog niet te ondertekenen. Het ontwerp wijzigingsbesluit wordt op grond van artikel 3 van de woonhuisregeling eerst vier weken voorgehangen bij de Tweede Kamer, waarna het besluit u afzonderlijk ter ondertekening wordt voorgelegd. Na ondertekening wordt het besluit aangeboden voor publicatie in de Staatscourant, en treedt het in werking met ingang van de dag na de datum van publicatie. Deze nota zal tegelijkertijd met de voorhang bij de Kamer openbaar worden gemaakt. Daarbij worden uitsluitend de in de nota voorkomende persoonsgegevens gelakt.

Samenvatting van de woonhuisregeling

Op grond van de woonhuisregeling wordt subsidie verstrekt voor de instandhouding van rijksmonumenten met een woonfunctie. De woonhuisregeling geldt sinds 2019 en is de opvolger van de fiscale rijksmonumentenaf trek.

Deze nota bevat een bijlage met de afwegingen die zijn gemaakt bij de totstandkoming van deze wijzigingsregeling.

Bijlage met informatie over de regeling

1. Wat is het probleem en de aanleiding voor wijziging van de woonhuisregeling?

Voorstel 1: Aanscherpen van de indieningsvereisten en het verduidelijken van mogelijk op te vragen stukken tijdens de beoordeling.

Om in aanmerking te komen voor woonhuissubsidie is bepaald dat werkzaamheden technisch noodzakelijk, sober en doelmatig moeten zijn en gericht op het maximale behoud van de monumentale waarden. Werkzaamheden moeten bovendien beschreven zijn in de Leidraad subsidiabele instandhoudingskosten (hierna: de Leidraad). De Leidraad is een bijlage bij een andere subsidieregeling voor rijksmonumenten, namelijk de Subsidieregeling instandhouding monumenten (hierna: de Sim).

In de huidige woonhuisregeling hoeft de aanvrager in eerste instantie alleen gespecificeerde facturen in te dienen ter onderbouwing van de aanvraag. Als de aanvraag meer dan € 70.000 aan kosten bevat moet ook een inspectierapport worden bijgevoegd. Tijdens de beoordeling kan de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (hierna: RCE) aanvullende stukken opvragen waaruit blijkt dat de werkzaamheden waarop de aanvraag betrekking heeft daadwerkelijk zijn verricht. In de regeling worden betaalbewijzen, facturen, overeenkomsten en foto's van vóór en na de verrichting van de werkzaamheden genoemd als voorbeeld.

Omdat gespecificeerde facturen zo'n belangrijke basis voor de beoordeling van ingediende aanvragen vormen, wordt nog duidelijker omschreven wat hieronder wordt verstaan. Tegelijkertijd vervalt met bijgaande wijzigingsregeling de bepaling dat uit de factuur moet blijken in welk jaar de werkzaamheden zijn uitgevoerd. Dit blijkt in de praktijk niet werkbaar, omdat facturen die informatie zelden bevatten. Om te bepalen in welk aanvraagjaar kosten kunnen worden opgevoerd, wordt voortaan alleen nog gekeken naar de factuurdatum. Hiermee wordt een onduidelijkheid in de huidige woonhuisregeling weggenomen.

In de praktijk vraagt de RCE bij inhoudelijke beoordeling van de aanvraag vrijwel altijd aanvullende stukken op om de ingediende kosten goed te kunnen beoordelen. Er kunnen ook stukken nodig zijn en opgevraagd worden die nu niet expliciet genoemd zijn in de woonhuisregeling. Dit kan eigenaren verrassen, ondanks verbeterde aandacht hiervoor op de website van de RCE en in het aanvraagformulier.

Concreet gaat het met deze wijziging om de volgende verplichte en op te vragen stukken:

Verplicht bij de aanvraag (in aanvulling op de huidige verplichte stukken; in de praktijk worden deze stukken bij de beoordeling nu ook al vrijwel altijd opgevraagd):

- foto's van voor en na de uitgevoerde werkzaamheden;

- documenten waarnaar in de factuur verwezen wordt, zoals een offerte of (deel)begroting;
- een funderingsonderzoek, indien kosten worden opgevoerd voor funderingsherstel¹;
- een uitleg m.b.t. uitgevoerde werkzaamheden, indien sprake is van zelfwerkzaamheid.

Zo nodig op te vragen (in aanvulling op de huidige voorbeelden van op te vragen stukken; dit betreft een verduidelijking van de bestaande praktijk):

- een constructierapport, werkschrijving en/of bestek, indien sprake is van ingrijpende werkzaamheden;
- bouwkundige tekeningen, indien er architectenkosten worden opgevoerd;
- een rapport of document waaruit de monumentale waarde blijkt, bij twijfel over de monumentale waarde van een bepaald onderdeel van het rijksmonument;
- een overzichtskaart, indien subsidie wordt aangevraagd voor kosten aan een beschermde tuin die tot een rijksmonument met een woonfunctie behoort (woonhuistuin).

Door dit expliciet in de woonhuisregeling op te nemen, verbetert de kenbaarheid hiervan voor eigenaren en wordt de kans op misverstanden bij de behandeling van de aanvragen verder verkleind.

Voorstel 2: Enkele kleinere, technische aanpassingen aan de woonhuisregeling

Tot slot zijn er enkele tekstuele/technische aanpassingen aan de woonhuisregeling gewenst. Zo wordt er bij de werkzaamheden aan de beschermde woonhuistuin nog gerefereerd aan 'prioriteit 2 werkzaamheden', terwijl dit begrip in de Leidraad intussen is komen te vervallen.

Voorstel 3: Update van de paragraaf 'Administratieve lasten'.

Tot slot is de paragraaf 'administratieve lasten' geactualiseerd. In deze paragraaf is beschreven wat de administratieve lasten zijn voor aanvragers van de woonhuisregeling. Onder administratieve lasten wordt verstaan: de kosten om te voldoen aan informatieverplichtingen aan de overheid, voortvloeiend uit wet- en regelgeving van de overheid.

Inmiddels is gebleken dat het totale aantal aanvragen minder is dan dat bij introductie van de woonhuisregeling werd verwacht. Ook is het aantal grote aanvragen (meer dan € 70.000) juist méér dan aanvankelijk ingeschat. Ook is het uurtarief inmiddels verhoogd. Naar aanleiding van deze wijzigingsregeling is rekening gehouden met gemiddeld een half uur extra voorbereidingstijd. Het doel van de wijzigingsregeling is dat er per saldo tijdens de beoordeling minder vaak

¹ Funderingsonderzoek is altijd al verplicht i.h.k.v. vergunningverlening. Hiervan mag dus verondersteld worden dat de eigenaar een dergelijk rapport al heeft.

aanvullende stukken hoeven worden opgevraagd omdat deze direct al zijn meegestuurd met de aanvraag, en dat voor aanvragers duidelijker is welke stukken opgevraagd kunnen worden, die zij dus achter de hand moeten houden. Zo wordt voorkomen dat eigenaren tijdens de beoordeling geconfronteerd worden met verrassingen.

Als laatste is het opschrift van de paragraaf gewijzigd omdat we tegenwoordig spreken over "Regeldruk".

De wijzigingsregeling is voor gelegd aan het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR), maar is niet geselecteerd voor een formeel advies, omdat de wijziging geen significante gevolgen voor de regeldruk heeft.

2. Wie zijn betrokkenen?

De regeling is bedoeld voor particuliere eigenaren van rijksmonumenten met een woonfunctie. De RCE voert de regeling uit.

3. Wat is het doel van de subsidieregeling?

Doel woonhuisregeling

De woonhuisregeling heeft als doelstelling particuliere eigenaren van woonhuisrijksmonumenten financieel te ondersteunen bij de instandhouding van hun rijksmonument.

De woonhuisregeling vervangt sinds 2019 de mogelijkheid om kosten voor onderhoud van een rijksmonument af te trekken van de inkomstenbelasting (de fiscale rijksmonumentenaf trek). Eigenaren van rijksmonumenten met een woonfunctie kunnen op basis van facturen subsidie aanvragen voor de kosten die ze in het voorgaande kalenderjaar hebben gemaakt voor instandhouding van hun woonhuis-rijksmonument.

Het jaarlijks beschikbare budget voor de woonhuisregeling is € 52,5 miljoen. De RCE beoordeelt de aanvragen en stelt de subsidie vast. Eigenaren krijgen in de woonhuisregeling maximaal 38% subsidie. Indien het beschikbare bedrag ontoereikend is om aan alle aanvragers dit percentage uit te keren, dan wordt het subsidiepercentage verlaagd tot het hoogst mogelijke percentage waarvoor alle aanvragen binnen de grenzen van het beschikbare bedrag kunnen worden toegekend. Dit is sinds de introductie van de regeling nog niet nodig geweest.

4. Waarom een subsidieregeling en geen ander instrument?

De kans op misverstanden over de indieningsvereisten en mogelijk op te vragen stukken voor woonhuissubsidie is het kleinst als de verschillende informatiebronnen (de woonhuisregeling zelf, de website van de RCE en het aanvraagportaal) duidelijke en zoveel mogelijk gelijklopende informatie bevatten. Aanpassing van de woonhuisregeling is daarom gewenst. De voorgestelde wijzigingen kunnen alleen door middel van een wijziging van de woonhuisregeling worden doorgevoerd.

5. Wat is de grondslag voor de subsidieregeling?

Artikel 7.1 en 7.7, tweede lid, van de Erfgoedwet en de artikelen 1.3 en 2.1, eerste lid, van de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS.

6. Bestaat er een risico op ongeoorloofde staatssteun?

Er bestaat geen risico op ongeoorloofde staatssteun. De voorgestelde wijzigingen betreffen een aanscherping van de indieningsvereisten en enkele kleine technische wijzigingen. De activiteiten wijzigen materieel gezien niet. Gelet hierop blijft de conclusie zoals beschreven in de staatssteunparagraaf van de direct voorafgaande aanbiedingsnota van 28 december 2024 met Prozanummer 49112716 gehandhaafd.

7. Van welk USK-arrangement is sprake en hoe is de verantwoording?

De voorgestelde wijzigingen hebben geen consequenties voor de wijze van verantwoording.

8. Risicoanalyse

Voor de woonhuisregeling zijn een risicoanalyse en een uitwerking van het controlebeleid opgesteld. Bijgaande wijziging veranderen de risicoanalyse en uitwerking van het controlebeleid niet substantieel.

De RCE heeft een uitvoeringstoets verricht ten aanzien van de voorgestelde wijzigingen en acht de wijzigingen uitvoerbaar.

9. Wat zijn de kosten?

Aan de wijzigingsregeling zijn geen aanvullende kosten verbonden.

10. Overige aspecten/planning

Het wijzigingsbesluit kan niet eerder worden vastgesteld dan vier weken nadat het ontwerp daarvan aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal is voorgelegd. Het is wenselijk om de wijzigingsregeling zo snel mogelijk te publiceren, zodat monumenteigenaren tijdig geïnformeerd worden over wijzigingen voor aanvraagronde 2026.